

УДК 725.398

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.35.4>

ОБЛАДНАННЯ САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНИХ ПРИМІЩЕНЬ АЕРОВОКЗАЛІВ ДЛЯ ПАСАЖИРІВ З СОБАКАМИ-ПОМІЧНИКАМИ

**Жидкова Тетяна Володимирівна¹, Пилипенко Наталія Андріївна²,
Шталінберг Оксана Миколаївна³**

¹ кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри комп'ютерних технологій дизайну і графіки,
Державний університет «Київський авіаційний інститут», Київ, Україна,
e-mail: tetiana.zhydkova@npp.kai.edu.ua, orcid: 0000-0001-7903-7073

² асистент кафедри комп'ютерних технологій дизайну і графіки,
Державний університет «Київський авіаційний інститут», Київ, Україна,
e-mail: pylypenko.nataliya@npp.kai.edu.ua, orcid: 0000-0001-9190-7377

³ завідувачка лабораторії кафедри комп'ютерних технологій дизайну і графіки,
Державний університет «Київський авіаційний інститут», Київ, Україна,
e-mail: shtalinberh.oksana@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-0594-0205

Анотація. У статті запропоновано впровадження в аеровокзалах України спеціально обладнаних зон догляду за тваринами. Проаналізовано досвід країн світу щодо формування безпечного й зручного простору аеропортів для забезпечення комфортного перебування пасажирів з тваринами в аеровокзалах.

Окрему увагу приділено забезпеченню можливості подорожувати особам, що потребують підтримки собак помічників, зокрема осіб з порушенням зору.

Метою дослідження є надання практичних рекомендацій щодо облаштування зон догляду за тваринами в аеропортах України. Завдання включають: вивчення досвіду провідних країн світу, аналіз прикладів розташування та використання таких зон, розробка пропозицій для забезпечення комфортності та інклюзивності санітарно-гігієнічних приміщень в аеропортах України.

Методологія дослідження Використано теоретичні методи дослідження, метод системного аналізу та узагальнення наявних бібліографічних джерел – чинної нормативної документації України та провідних країн світу, статей у спеціалізованих виданнях, практичний досвід облаштування зон догляду за тваринами в країн світу.

Результати дослідження доводять, що комфортність пасажирів повітряних суден, що подорожують з домашніми тваринами, осіб з інвалідністю та осіб, що потребують підтримки спеціально навчених собак, залежить від наявності відповідних умов перебування тварин з господарями в приміщеннях аеровокзалів та на території аеропортів. Сформульовано рекомендації, щодо обладнання санітарно-гігієнічного приміщення для маломобільних груп населення, зокрема для осіб, що користуються кріслом колісним, та одночасно є зоною зон догляду для собак середніх і великих порід.

Наукова новизна полягає у вперше запропонованій методиці забезпечення інклюзивності санітарно-гігієнічних приміщень в аеропортах України.

Практична значущість. Надані рекомендації можуть бути застосовані в Україні після закінчення війни та відновлення повітряного сполучення, під час реконструкції наявних та будівництва нових аеропортів.

Ключові слова: аеропорт, приміщення аеровокзалів, зона догляду за твариною, санітарно-гігієнічні приміщення, МГН, інклюзивність, собаки-поводирі, засоби догляду за тваринами.

ВСТУП

В наш час все більше пасажирів подорожують з домашніми тваринами. Це домашні улюбленці, службові тварини, що виконують певні завдання, а також тварини, що супроводжують осіб з інвалідністю та інших людей, що потребують психологічної підтримки.

Останнім часом в державі приділяється багато уваги проблемам безбар'єрності. Особливої актуальності набула ця проблема в теперішній час, коли з фронту повертаються десятки тисяч військових, що частково або повністю втратили зір внаслідок бойових поранень, травм, спричинених мінними вибухами та цивільних, що постраждали від ракетних обстрілів.

Реабілітація цих людей передбачає отримання навичок орієнтування та пересуватися в просторі, користуватися білою тростиною та використання сучасних технологій орієнтації в просторі або залучення собаки-поводирів.

Ще зовсім недавно вважалося, що використання собак-поводирів в наш час є неефективним засобом забезпечення рівних прав осіб з порушенням зору, але війна внесла істотні корективи. З'явилося багато ветеранів-військових і цивільних, що не тільки втратили зір на війні, а ще й потребують психологічну підтримку. Вважаючи на це, собака-поводир допомагає адаптуватися у мирному житті, подолати посттравматичний стресовий розлад [7–9].

Діяльність собак-помічників не обмежується допомогою особам, що втратили зір, вони є ефективним помічником для людей порушенням слуху, з ментальними порушеннями, для осіб з діабетом, для дітей з порушенням інтелектуального розвитку, із розладами аутичного спектру [12; 31].

Наявність тварин в приміщеннях аеропортів вимагає наявності відповідної інфраструктури, що має забезпечити комфортність перебування тварин, а відповідно їхніх господарів, протягом тривалого часу перебування в обмеженому просторі аеровокзалів. Зокрема, має бути визначено місце, де тварини можуть задовольнити фізіологічні потреби без ризику для здоров'я чи проблем з гігієною.

Комфортність пасажирів повітряних суден, що подорожують з домашніми тваринами, осіб з інвалідністю та осіб, що потребують підтримки спеціально навчених собак, залежить від наявності відповідних умов перебування тварин з господарями в приміщеннях аеровокзалів та на території аеропортів.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Правила перевезення домашніх тварин авіаційним, автомобільним, залізничним, морським та річковим транспортом в нашій країні визначені на законодавчому рівні [1; 2; 11].

У разі перевезення тварин авіаційним транспортом, місце транспортування тварини залежить від його ваги, розміру та виду. Перевезення домашніх тварин авіаційним транспортом відбувається здебільшого в багажно-вантажних відсіках повітряного судна. У пасажирському салоні повітряного судна дозволяється перевозити тварини, вага яких разом із засобом перевезення не перевищує 8 кг, а також службових собак у супроводі кінолога; собак-поводирів та собак-помічників, що супроводжують осіб, які потребують підтримки спеціально навченими собаками (рис. 1) [1; 2].

Враховуючи вищесказане, зони догляду за домашніми тваринами це важлива інфраструктура, що визначає ступінь інклюзивності та безбар'єрності аеропортів. Проте, навіть в посібнику, що містить рекомендації з формування доступного та комфортного середовища для всіх користувачів летовищ, розробленого у межах проекту «Бориспіль без бар'єрів» та в правилах перевезення тварин в аеропорту Бориспіль, наявність в аеропортах зони догляду за домашніми тваринами не передбачено [5; 10].

Авіаперевізники та агентства, розвинутих країн світу мають власні правила, яких необхідно дотримуватися як на борту літака, так на території та у приміщеннях аеропортів. Розроблені рекомендації щодо перевезення тварин, влаштування зон догляду за тваринами тощо [11; 13; 19].

У великих аеропортах країн світу законодавством передбачені спеціальні зони догляду за тваринами [16; 17; 21; 23; 30].

Рис. 1. Перевезення собак повітряним транспортом

Це визначена територія або спеціальні приміщення. Зони догляду за тваринами знаходяться в місцях, де вихованці можуть безпечно та зручно справити потребу перед або після польоту та позначають спеціальними інформаційними табличками стандартного зразку з шрифтом Брайля (рис. 2, 3) [24; 29].

Зони догляду за тваринами можуть бути різними в залежності від аеропорту за розташуванням – у приміщенні або на відкритому повітрі.

На відкритому повітрі зони догляду за тваринами можуть бути у вигляді майданчика штучним зі або природним газоном чи іншою поверхнею, щадною для домашніх тварин у будь-яку погоду, з ефективним дренажем поверхні та системою водопостачання, яка забезпечує належне очищення зони догляду. Зона, що знаходиться на відкритому повітрі, має бути огорожена, відокремлена від зон руху транспорту, автостанок або пішохідного шляху. Це може бути

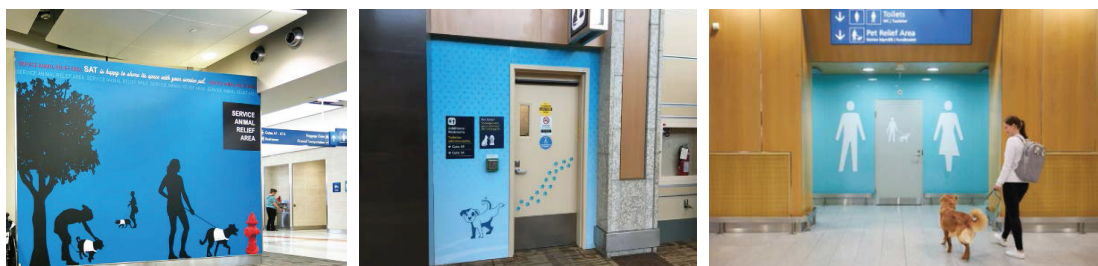

Рис. 2. Позначки зони догляду за тваринами

Рис. 3. Інформаційні таблички зони догляду за тваринами

металева огорожа, смуга чагарників тощо [18; 22; 24].

В межах території аеропорту має бути забезпечено легкий доступ до ділянки, та її зручностей, неслизька, поверхня навколо зони, зокрема для господарів домашніх тварин, які користуються кріслом колісним, ходунками, милицями або тростинами. Поруч з ділянкою необхідно розміщення диспансеру

для пластикових пакетів, контейнера для відходів. Обов'язковим є наявність інформаційних табличок (рис. 4).

Зона догляду за тваринами може бути розміщена в приміщенні аеровокзалу, у вигляді відокремленої ділянки зі штучним газоном, у зоні до проходження контролю безпеки, так і після нього або в блоці санітарно-гігієнічних приміщень (рис. 5–7).

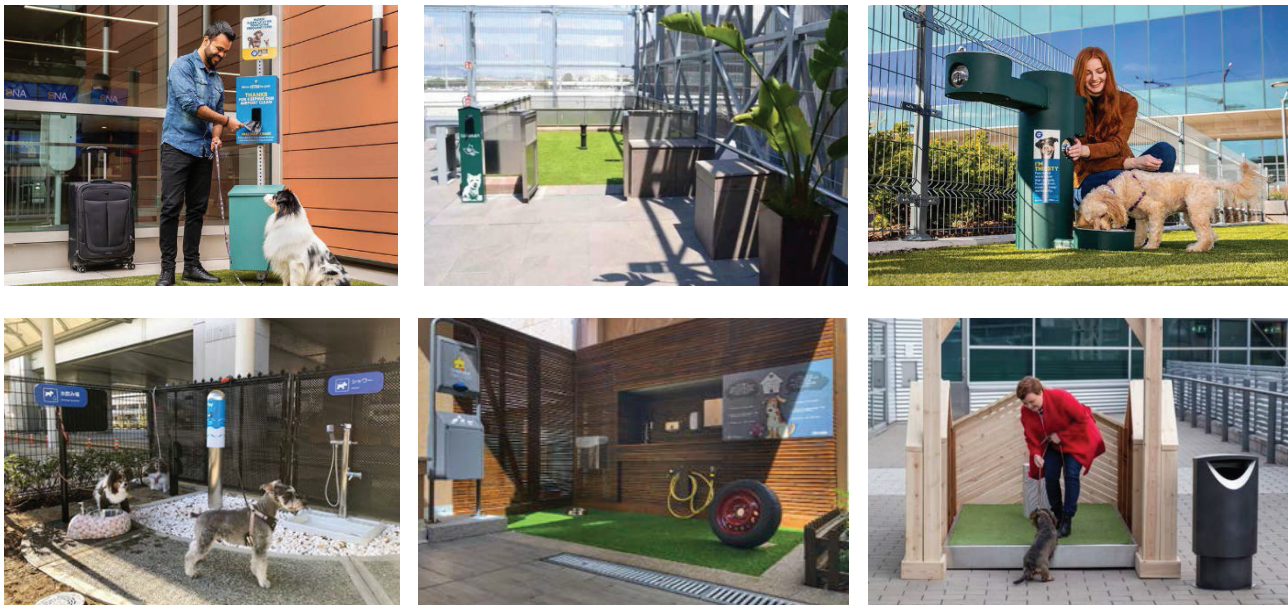

Рис. 4. Зона догляду за тваринами на території аеропорту

Рис. 5. Зона догляду за тваринами в приміщенні аеровокзалу

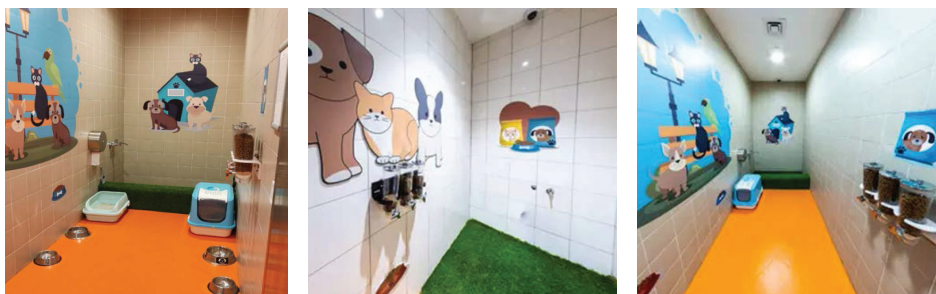

Рис. 6. Зона догляду за домашніми улюбленцями – котами й собаками невеликих розмірів

В разі розміщення відокремленої ділянки безпосередньо в приміщенні аеровокзалу, де відсутній трап для рідини і, відповідно, можливість ефективного очищення поверхні, використовують спеціальні змінні прокладки під газон з швидковисихаючого верхнього шару та вбираючої серцевини [20; 25; 27].

За подібним принципом облаштовують приміщення для домашніх тварин (котів

і собак) маленьких розмірів. Це туалети з лотками із сіткою чи фільтром, через який рідина стікає у піддон, з одноразовими або багаторазовими пелюшками (рис. 6).

Інша річ туалет для собак середніх і великих порід. В цьому випадку необхідно приміщення з умивальником, потужною системою вентиляції. В приміщенні має бути відокремлена ділянка з штучним газоном, трапом

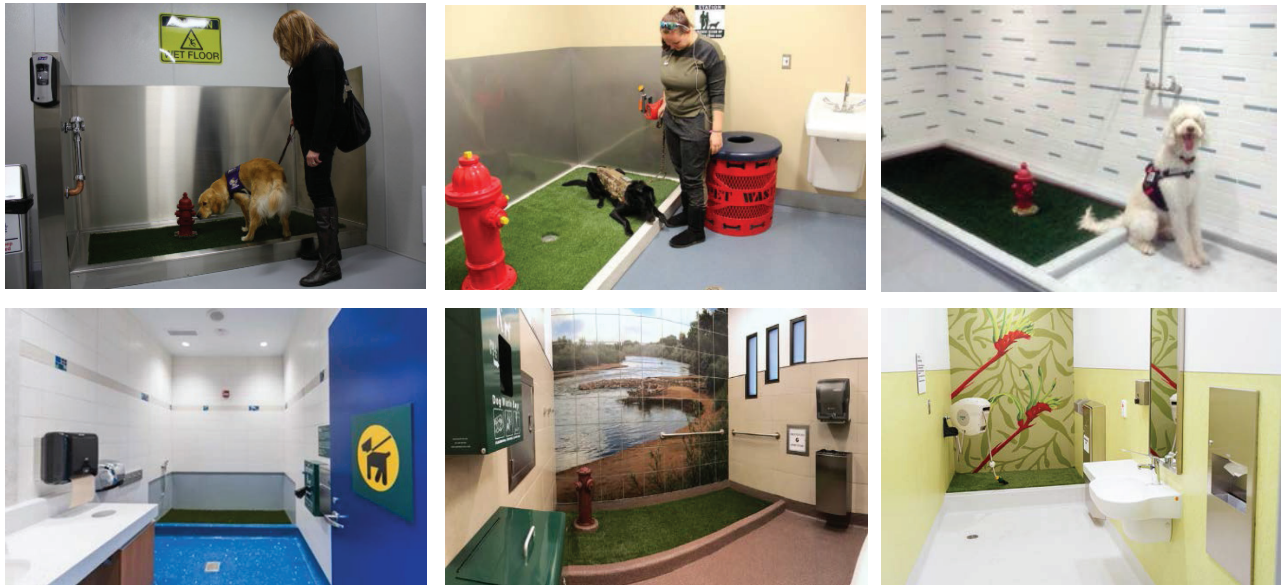

Рис. 7. Зона догляду за собаками середніх і великих порід в спеціалізованому приміщенні

у підлозі, шлангом для прибирання, диспенсерами для пакетів, контейнерами для відходів тварин та урна для сміття. На газоні в одному з кутів доречно встановлення тривимірного пристрою (наприклад, камінь, фальшивий пожежний гідрант, колесо від машини) для стимулювання сечовипускання собак [15; 26; 28] (рис. 7).

В приміщенні має бути гачок для повідка або місце для переноски, щоб безпечно звільнити руки батьків домашніх тварин для миття рук.

МЕТА

Метою дослідження є надання практичних рекомендацій щодо облаштування зон догляду за тваринами в аеропортах України.

Завдання включають: вивчення досвіду провідних країн світу, аналіз прикладів розташування та використання таких зон, розробка пропозицій для забезпечення комфортності та інклюзивності санітарно-гігієнічних приміщень в аеропортах України.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Останніми змінами до державних будівельних норм було унормовано передбачені в державних стандартах три типи санітарно-гігієнічних приміщень в громадських місцях для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення та розроблені рекомендації щодо доступності санітарно-гігієнічних приміщень для осіб з інвалідністю в місцях громадського користування [3; 4; 6].

На кресленні представлено універсальне санітарно-гігієнічне приміщення, яке,

зокрема, має необхідне обладнання для стомованих осіб. В цьому приміщенні передбачено вільний простір для маневрування кріслом колісним, що має забезпечувати можливість фронтального, похилого та бічного переміщення і маневрування (рис. 8).

Як приклад обладнання туалету для тварин були застосовані вимоги унормовані в деяких країнах (рис. 9 а) [14].

Простір поряд з унітазом в стандартному санітарно-гігієнічному приміщенні шириною 1,9 м і довжиною не менше ніж 2,2 м складає не менше ніж 1,5 × 0,9 м, отже цього цілком достатньо для розміщення обладнання, що забезпечує догляд за твариною – диспенсер пластикових пакетів, контейнер для тваринних відходів, штучний килимок для покриття місця для виходу собак з дренажем, трап в підлозі, шланг на котушці з підвищеним тиском води для очищення поверхні килимка. (рис. 9 б).

Додатково в зоні догляду за домашніми тваринами необхідно мати диспенсер пластикових пакетів, контейнер для тваринних відходів, металеві миски для води. В приміщенні має бути доступ до питної води для тварин. Якщо вода з крану є технічною, має бути в наявності ємність з питною водою.

Таке переобладнання не стане перепоною для переважної кількості МГН, але обмежить можливості користування санітарно-гігієнічним приміщенням для осіб, що користуються кріслом колісним.

Пропонується використання заглибленого контейнера для тваринних відходів з кришкою з автоматичним відкриванням, що

в закритому стані знаходиться в рівні підлоги. В цьому випадку будуть усунені всі обмеження

щодо користування санітарно-гігієнічним приміщенням (рис. 10).

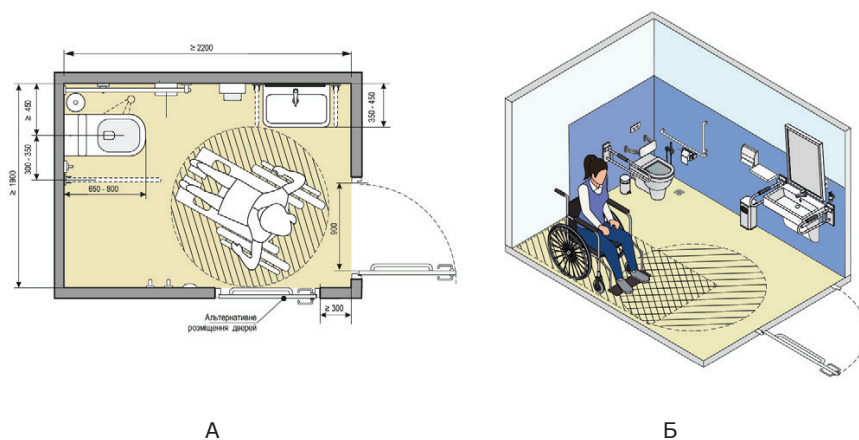

Рис. 8. Санітарно гігієнічне приміщення для осіб, що користуються кріслом колісним:
А – план; Б – візуалізація

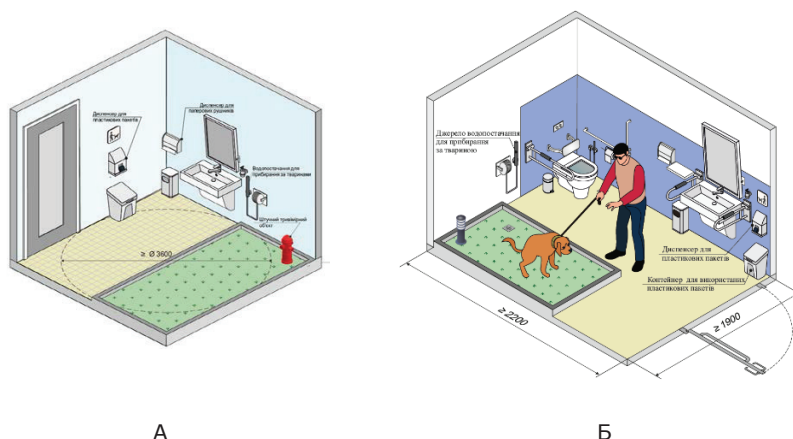

Рис. 9. Схема обладнання зони для догляду за тваринами:
А – нормативні рішення в країнах світу; Б – візуалізація санітарно-гігієнічного приміщення
для осіб з інвалідністю, суміщене з зоною для виходу собак

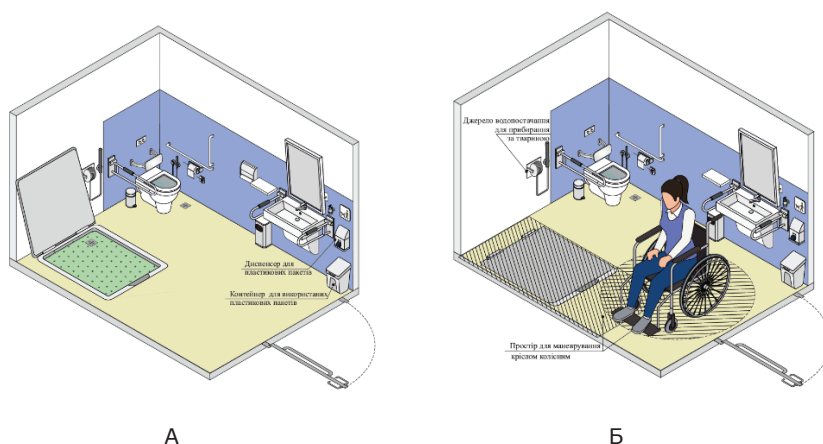

Рис. 10. Схема обладнання санітарно-гігієнічного приміщення
для осіб з інвалідністю, суміщене з зоною для виходу собак:
А – піддон для збирання рідини, вбудований в підлогу; Б – простір для маневрування
поверх кришки піддону для збирання рідини

ВИСНОВКИ

Результати дослідження доводять, що комфортність пасажирів повітряних суден, що подорожують з домашніми тваринами, осіб з інвалідністю та осіб, що потребують підтримки спеціально навчених собак, залежить від наявності відповідних умов перебування тварин з господарями в приміщеннях аеровокзалів та на території аеропортів. Сформульовано рекомендації, щодо обладнання санітарно-гігієнічного приміщення для маломобільних груп населення, що одночасно забезпечить догляд за твариною.

Наукова новизна полягає у вперше запропонованій методиці забезпечення інклюзивності санітарно-гігієнічних приміщень в аеропортах України.

Надані рекомендації можуть бути застосовані в Україні після закінчення війни та відновлення повітряного сполучення, під час підготовки наявних та будівництва нових аеропортів.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розроблення, прийняття та впровадження авіаційних правил України. прийнятий 27.01.2022 № ст. 37. Відомості верховної ради України. Офіц. вид. Київ. : 2023. 50 с.
- [2] Постанова Каб. Міністрів України. Про затвердження Правил транспортування тварин : прийнятий 16.11.2011 № 1402 : станом на 4 жовт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2011-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.03.2025).
- [3] ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення. [Чинний від 2019-04-01]. Київ. Мінрегіон, 2018. 64 с. (Державні будівельні норми України).
- [4] ДСТУ Б ISO 21542:2013. (ISO 21542:2011, IDT). Будинки і споруди. Доступність і зручність використання побудованого життєвого середовища. [Чинний від 2014-04-01]. Київ. Мінрегіон, 2014. 222 с. (Національні стандарти України).
- [5] Доступність аеропортів. URL: https://drive.google.com/file/d/16aimqDNixBfpcK4lUtA5D5y_if6-Y1IX/view (дата звернення: 03.03.2025).
- [6] Жидкова Т. В., Грибальський Я. В. Доступність санітарно-гігієнічних приміщень для осіб з інвалідністю в місцях громадського користування. Методичні рекомендації. Національна Асамблея людей з інвалідністю України, URL: <https://naiu.org.ua/archives/edition/dostupnist-sanitarno-gigiyenichnyh-prymishhen-dlya-osib-z-invalidnistyu-v-misczyah-gromadskogo-korystuvannya> (дата звернення: 05.02.2025).
- [7] Коли собака – психологічний поводитир. URL: <https://theukrainians.org/dogs/>. (дата звернення: 15.02.2025).
- [8] «Сучасний погляд»: як працює реабілітаційна програма для ветеранів, що втратили зір. Рубрика.

URL: <https://rubryka.com/article/suchasnyj-poglyad/>. (дата звернення: 27.02.2025).

[9] «Собака-поводир – краще тростини». Як незрячі ветерани вчать довіряти тваринам. URL: <https://suspilne.media/590187-sobaka-povodir-krase-trostini-ak-nezraci-veterani-vcatsa-dovirati-tvarinam/>. (дата звернення: 02.03.2025).

[10] Перевезення тварин та рослин – Аеропорт Бориспіль. URL: <https://kbp.aero/pass/petc/> (дата звернення: 25.02.2025).

[11] Укрзалізниця і UAnimals направили нові правила перевезення тварин у потягах. URL: <https://uanimals.org/bez-katehorii-ukrzaliznytsia-i-uanimals-napratsiuvaly-novi-pravyla-perevezennia-tvaryyn-u-potiahakh/>. (дата звернення: 02.03.2025).

[12] Assistance dogs international (ADI) | helping paws. Helping Paws | The Dog in the Blue Coat. URL : <https://helpingpaws.org/assistance-dogs-international-adi/>. (date of access: 02.03.2025).

[13] Accessibility guide accessible aviation project national civil aviation secretariat ministry of ports and airports 2023. URL : <https://aviacaoaccessivel.com/manual-en.pdf>. (date of access: 02.03.2025).

[14] Accessibility standards and guidelines for civil aviation, 2022. URL: [https://www.civilaviation.gov.in/sites/default/files/migration/Accessibility%20Standards%20and%20Guidelines%20for%20Civil%20Aviation_English%20\(2\)%20\(1\)_compressed.pdf](https://www.civilaviation.gov.in/sites/default/files/migration/Accessibility%20Standards%20and%20Guidelines%20for%20Civil%20Aviation_English%20(2)%20(1)_compressed.pdf)

[15] Aeropuertos de EEUU con espacios de lujo para mascotas. Miami Diario. URL: <https://miamidiario.com/aeropuertos-de-eeuu-con-espacios-de-lujo-para-mascotas/> (date of access : 01.03.2025).

[16] Airport launches 'restroom' for service dogs, pets. Herald-Tribune. URL: <https://www.heraldtribune.com/story/news/local/manatee/2016/07/29/airport-launches-restroom-for-service-dogs-pets/64603652007/> (date of access: 02.03.2025).

[17] Animal relief areas. YVR. URL: <https://www.yvr.ca/en/passengers/accessibility-at-yvr/animal-relief-areas> (date of access : 01.03.2025).

[18] Best practices for airport pet relief areas. Bettercitiesforpets. URL: <https://www.bettercitiesforpets.com/resource/airport-pet-relief-areas/> (date of access: 02.02.2025).

[19] Fly with my pet URL: <https://www.flywithmypet.com/articles/airline-pet-travel-requirements/> (date of access : 02.03.2025).

[20] International terminal outdoor restroom for assistant dogs. Fukuoka Airport Official Website. URL : <https://www.fukuoka-airport.jp/en/service/auxiliary-dog-toilet02.html> (date of access: 18.02.2025).

[21] Inaugurated the «airport pet relief». URL : <https://www.geasar.it/en/press/news/inaugurated-the-airport-pet-relief> (date of access: 15.02.2025).

[22] Osaka airport set to become Japan's 1st airport with toilet for dogs. Kyodo News+. URL : <https://english.kyodonews.net/news/2020/02/e4a3960529cf-osaka-airport-set-to-become-japans-1st-airport-with-toilet-for-dogs.html> (date of access: 02.03.2025).

[23] Pet relief areas URL : <https://www.flydulles.com/travel-information/2024-holiday-travel-guide/pet-relief-areas> (date of access: 27.02.2025).

[24] Pets now have their own toilets at Helsinki Airport | Finavia. Tervetuloa Finavian lentoasemille | Finavia. URL : <https://www.finavia.fi/en/newsroom/2020/pets-now-have-their-own-toilets-helsinki-airport> (date of access : 02.03.2025).

[25] Rio de Janeiro airport wheelchair assistance – wheelchair travel. Wheelchair Travel. URL : <https://wheelchairtravel.org/rio-de-janeiro/airport/> (date of access : 02.03.2025).

[26]. Service Animal Relief Area. URL : <https://www.perthairport.com.au/at-the-airport/accessibility-at-perth-airport/service-animal-relief-area> (date of access: 12.02.2025).

[27] Simplicity. Airsara. URL : <https://www.airsara.com/airsara-features> (date of access : 02.03.2025).

[28] Travelling with animals. URL: <https://www.lot.com/ua/en/journey/special-services/traveling-with-pets> (дата звернення: 02.03.2025).

[29] Travelling with pets. Edmonton International Airport. URL : <https://flyeia.com/services/travelling-with-pets/> (date of access: 02.03.2025).

[30] Travelling with pets. URL: <https://www.istairport.com/en/flights/airport-guides/transfer-passenger-guide/services/passenger-services/pet-friendly-airport/?locale=en> (date of access : 07.02.2025).

[31] Travel and animals | Icelandair US. Just a moment... URL: <https://www.icelandair.com/support/special-assistance/animal-transportation/> (date of access : 02.03.2025).

REFERENCES

[1] Закон України Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення порядку розроблення, прийняття та впровадження авіаційних правил України прийнятий 27.01.2022 № ст. 37 [Law of Ukraine On amendments to certain legislative acts of Ukraine regarding the improvement of the procedure for the development, adoption and implementation of aviation rules of Ukraine. from July 27.01.2022 № ст. 37]. *Vidomosti Verkhovnoi rady Ukrainy. – Bulletin of Verkhovna Rada of Ukraine*. Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].

[2] Постанова Каб. Ministriv Ukrainy. Pro zatverdzhennia Pravyl tran-sportuvannia tvaryn pryiniaty (16.11.2011 № 1402): stanom na 4 zhovt. 2023 r. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine. On approval of the Rules for the transportation of animals] Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-2011-%D0%BF#Text> (date of access: 02.03.2025). [in Ukrainian].

[3] Inkliuzyvnist budivel i sporud. Osnovni polozhennia : DBN V.2.2-40:2018. [Chynnyi vid 2019-04-01]. Kyiv. Minrehion, (2018) [DBN V.2.2-40:2018. Inclusivity of buildings and structures. Main provisions. [Valid from 2019-04-01]. Kyiv. Minregion]. 64 s. (Derzhavni budivelni normy Ukrainy). [in Ukrainian].

[4] Budynky i sporudy. Dostupnist i zruchnist vykorystannia pobudovanoho zhyttievoho seredovyshcha. DSTU B ISO 21542:2013. (ISO 21542:2011, IDT). [Chynnyi vid 2014-04-01]. Kyiv. Minrehion, (2014) [Buildings and structures. Accessibility and usability of

the built living environment. [Valid from 2014-04-01]. Kyiv. Minregion]. 222 s. (Natsionalni standarty Ukrainy). [in Ukrainian].

[5] Dostupnist aeroportiv [Accessibility of airports]. Retrieved from: https://drive.google.com/file/d/16aimqDNixBfpcK4IUtA5D5y_if6-Y1IX/view [in Ukrainian].

[6] Zhydkova, T.V., & Hrybalskyi, Ya. V. Dostupnist sanitarno-higienichnykh prymishchen dlia osib z invalidnistiu v mistsiakh hromadskoho korystuvannia. Metodichni rekomendatsii [Accessibility of sanitary and hygienic premises for persons with disabilities in public places]. Natsionalna Asambleia liudei z invalidnistiu Ukrainy, Retrieved from: <https://naiu.org.ua/archives/edition/dostupnist-sanitarno-gigiyenichnyh-prymishhendlya-osib-z-invalidnistyu-v-miscyah-gromadskogo-korystuvannya> (date of access: 05.02.2025) [in Ukrainian].

[7] Koly sobaka – psykhologichnyi povodyr [When a dog is a psychological guide]. Retrieved from: <https://theukrainians.org/dogs/> (date of access: 05.02.2025) [in Ukrainian].

[8] «Suchasnyi pohliad»: yak pratsiuie reabilitatsiina prohrama dlia vetera-niv, shcho vtratyly zir [“Modern View”: How the Rehabilitation Program for Veterans Who Lost Their Vision Works]. Rubryka. Retrieved from: <https://rubryka.com/article/suchasnyj-poglyad/>. (date of access: 27.02.2025) [in Ukrainian].

[9] «Sobaka-povodyr – krashche trostyny». Yak nezriachi veterany vchatsia doviryaty tvarynam [“A Guide Dog is Better Than a Cane”. How Blind Veterans Learn to Trust Animals]. Retrieved from: <https://susplne.media/590187-sobaka-povodir-krase-trostini-ak-nezraci-veterani-vcatsa-dovirati-tvarinam/> (date of access: 02.03.2025). [in Ukrainian].

[10] Perevezennia tvaryn ta roslyn – Aeroport Boryspil [Transportation of Animals and Plants – Boryspil Airport]. Retrieved from: <https://kbp.aero/pass/petc/> (date of access: 25.02.2025). [in Ukrainian].

[11] Ukrzaliznytsia i UAnimals napratsiuvaly novi pravyla perevezennia tvaryn u potiahakh [Ukrzaliznytsia and UAnimals have developed new rules for transporting animals on trains]. Retrieved from: <https://uanimals.org/bez-katehorii/ukrzaliznytsia-i-uanimals-napratsiuvaly-novi-pravyla-perevezennia-tvaryn-u-potiahakh/> (date of access: 02.03.2025). [in Ukrainian].

[12] Assistance dogs international (ADI) | helping paws. (6. д.). Helping Paws | The Dog in the Blue Coat. Retrieved from: <https://helpingpaws.org/assistance-dogs-international-adi/> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[13] Accessibility guide accessible aviation project national civil aviation secretariat ministry of ports and airports 2023. (b. d.). Retrieved from: <https://aviacaoacessivel.com/manual-en.pdf> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[14] Accessibility standards and guidelines for civil aviation, 2022. (b. d.). Retrieved from: [https://www.civilaviation.gov.in/sites/default/files/migration/Accessibility%20Standards%20and%20Guidelines%20for%20Civil%20Aviation_English%20\(2\)%20\(1\)_compressed.pdf](https://www.civilaviation.gov.in/sites/default/files/migration/Accessibility%20Standards%20and%20Guidelines%20for%20Civil%20Aviation_English%20(2)%20(1)_compressed.pdf) (date of access: 02.03.2025). [in English].

[15] *Aeropuertos de EEUU con espacios de lujo para mascotas.* (b. d.). Miami Diario. Retrieved from: <https://miamidiario.com/aeropuertos-de-eeuu-con-espacios-de-lujo-para-mascotas/> (date of access: 01.03.2025). [in English].

[16] Airport launches 'restroom' for service dogs, pets. (b. d.). Herald-Tribune. Retrieved from: <https://www.heraldtribune.com/story/news/local/manatee/2016/07/29/airport-launches-restroom-for-service-dogs-pets/64603652007/> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[17] Animal relief areas. (b. d.). YVR. Retrieved from: <https://www.yvr.ca/en/passengers/accessibility-at-yvr/animal-relief-areas> (date of access: 01.03.2025). [in English].

[18] Best practices for airport pet relief areas. (b. d.). Bettercitiesforpets. Retrieved from: <https://www.bettercitiesforpets.com/resource/airport-pet-relief-areas/> [in English].

[19] Fly with my pet | flywithmypet.com. (b. d.). FlyWithMyPet.com. Retrieved from: <https://www.flywithmypet.com/articles/airline-pet-travel-requirements/> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[20] International terminal outdoor restroom for assistant dogs | services & facilities | fukuoka airport official website. (b. d.). Fukuoka Airport Official Website. Retrieved from: <https://www.fukuoka-airport.jp/en/service/auxiliary-dog-toilet02.html> (date of access: 18.02.2025). [in English].

[21] Inaugurated the «airport pet relief». (b. d.). Retrieved from: <https://www.geasar.it/en/press/news/inaugurated-the-airport-pet-relief> (date of access: 15.02.2025). [in English].

[22] News, K. (2020, 11 liutoho). Osaka airport set to become Japan's 1st airport with toilet for dogs. Kyodo News+. Retrieved from: <https://english.kyodonews.net/news/2020/02/e4a3960529cf-osaka-airport-set-to-become-japans-1st-airport-with-toilet-for-dogs.html> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[23] Pet relief areas. (b. d.). Metropolitan Washington Airports Authority. Retrieved from: <https://www.flydulles.com/travel-information/2024-holiday-travel-guide/pet-relief-areas> (date of access: 27.02.2025). [in English].

[24] Pets now have their own toilets at Helsinki Airport | Finavia. (b. d.). Retrieved from: Tervetuloa Finavian lentoasemille Finavia. <https://www.finavia.fi/en/newsroom/2020/pets-now-have-their-own-toilets-helsinki-airport> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[25] Rio de janeiro airport wheelchair assistance – wheelchair travel. (2019). Wheelchair Travel. Retrieved from: <https://wheelchairtravel.org/rio-de-janeiro-airport/> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[26] Service Animal Relief Area. perthairport.com (b. d.). Perth Airport. Retrieved from: <https://www.perthairport.com.au/at-the-airport/accessibility-at-perth-airport/service-animal-relief-area> (date of access: 12.02.2025). [in English].

[27] Simplicity. (b. d.). Airsara.com. Retrieved from: <https://www.airsara.com/airsara-features> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[28] Travelling with animals. (b. d.). lot.com. Retrieved from: <https://www.lot.com/ua/en/journey/special-services/traveling-with-pets> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[29] Travelling with pets? (b. d.). Edmonton International Airport. Retrieved from: <https://flyeia.com/services/travelling-with-pets/> (date of access: 02.03.2025). [in English].

[30] Pet friendly airport. (b. d.). İGA İstanbul Havalimanı | Ana Sayfa. Retrieved from: <https://www.istairport.com/en/flights/airport-guides/transfer-passenger-guide/services/passenger-services/pet-friendly-airport/?locale=en> (date of access: 07.02.2025). [in English].

[31] Travel and animals | Icelandair US. (b. d.). Just a moment. Retrieved from: <https://www.icelandair.com/support/special-assistance/animal-transportation/> (date of access: 02.03.2025). [in English].

ABSTRACT

Zhydkova T., Pylypenko N., Shtalinberh O. Equipping sanitary and hygienic facilities at airports for passengers with assistance dogs

The article proposes the introduction of specially equipped animal care areas in Ukrainian airports. The experience of countries around the world in creating a safe and convenient airport space to ensure a comfortable stay of passengers with animals in airports is analyzed.

Particular attention is paid to ensuring that people who need the support of assistance dogs, including people with visual impairments, can travel.

The purpose of the study is to provide practical recommendations for the arrangement of animal care areas at Ukrainian airports. The objectives include: studying the experience of leading countries, analyzing examples of the location and use of such areas, and developing proposals to ensure the comfort and inclusiveness of sanitary facilities at Ukrainian airports.

Research methodology Theoretical research methods, the method of systematic analysis and generalization of available bibliographic sources – current regulatory

documents of Ukraine and leading countries of the world, articles in specialized publications, practical experience of arranging animal care areas in countries around the world – were used.

The results of the study prove that the comfort of passengers traveling with pets, persons with disabilities and persons requiring the support of specially trained dogs depends on the availability of appropriate conditions for animals to stay with their owners in the premises of airports and on the territory of airports. Recommendations have been formulated for the equipment of sanitary and hygienic premises for people with limited mobility, in particular for people who use wheelchairs, and at the same time as a grooming area for medium and large breeds of dogs.

The scientific novelty is the first proposed methodology for ensuring the inclusiveness of sanitary facilities at Ukrainian airports.

Practical relevance. The recommendations provided can be applied in Ukraine after the end of the war and the resumption of air traffic, during the reconstruction of existing and construction of new airports.

Keywords: airport, airport terminal facilities, animal care area, sanitary and hygienic facilities, MHM, inclusiveness, guide dogs, animal care products

AUTHOR'S NOTE:

Zhydkova Tetyana, Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Computer Technologies in Design and Graphics, State University «Kyiv Aviation Institute», Kyiv, Ukraine, e-mail: tetiana.zhydkova@npp.kai.edu.ua, orcid: 0000-0001-7903-7073.

Pylypenko Nataliia, Assistant at the Department of Computer Technologies, Design and Graphics, State University «Kyiv Aviation Institute», Kyiv, Ukraine, e-mail: pylypenko.nataliya@npp.kai.edu.ua, orcid: 0000-0001-9190-7377.

Shtalinberh Oksana, Head of the Laboratory at the Department of Computer Technology, Design, and Graphics, State University «Kyiv Aviation Institute», Kyiv, Ukraine, e-mail: shtalinberh.oksana@npp.nau.edu.ua, orcid: 0000-0003-0594-0205

Стаття подана до редакції 05.03.2025р.